

Euro-Forum Marek Gudków

Szablon diagnostyczny numer 14

Uczymy się pracy w grupie.

Innowacyjny Program Nauczania Wczesnoszkolnego Zaczarowany Ołówek



Uczymy się życia w grupie - zabawy i gry rozwijające współpracę i współdziałanie.

Rozwijanie umiejętności współpracy i pracy grupowej

Jednym z zadań szkoły jest zapewnienie dziecku przyjaznych, bezpiecznych i zdrowych warunków do nauki i zabawy, działania indywidualnego jak i zespołowego, rozwijania samodzielności oraz odpowiedzialności za siebie i najbliższe otoczenie. Umiejętność zespołowego działania powoli staje się wymogiem naszych czasów i w związku z tym określona została w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego*, w wykazie umiejętności ponadprzedmiotowych na różnych etapach kształcenia. Umiejętność pracy w grupie, jest cechą cenioną i poszukiwaną na rynku pracy, abyśmy posiadali taką umiejętność musimy już od samego początku swojej edukacji nabywać takie doświadczenia które nam to umożliwią.

Wiek szkolny to okres życia o największym znaczeniu społecznym (Erikson, 1997). Dzieci uczą się i bawią się wśród innych i z innymi. Ważna jest nie tylko ilość doświadczeń dziecka ale i ich jakość. Istotne jest aby praca w grupach była ukierunkowana na współpracę, a nie na rywalizację. Dlatego poniżej przedstawione ćwiczenia, zadania i zabawy skupiają się przede wszystkim na kształtowaniu i rozwijaniu umiejętności współpracy w grupie.

SYTUACJE KSZTAŁTUJĄCE I ROZWIJAJĄCE UMIEJĘTNOŚCI WSPÓLPRACY

Sytuacja rozwijająca 1: „Łańcuch przyjaźni”

Wszyscy uczestnicy chwytają się za ręce, tworząc długi łańcuch przyjaciół. Osoba, która jest na początku łańcucha wykonuje polecenia podawane przez prowadzącego (np. prowadzić bardzo powoli w całkowitej ciszy, prowadzić bardzo szybko, prowadzić skacząc na jednej nodze, prowadzić w rytm melodii lub śpiewając itp.). Polecenia podawane są bardzo szybko. Po chwili następuje zmiana prowadzącego (dotychczasowy przechodzi na koniec łańcucha).

Cel:

- kształtowanie wzajemnego zaufania i wsparcia w klasie szkolnej;





- wdrażanie do przestrzegania reguł i zasad współdziałania;

Czas trwania: aż w zabawie wezmą wszyscy uczniowie

Materiały: niepotrzebne.

Sytuacja rozwijająca 2 : „Klasowe podobieństwa”

„Klasowe podobieństwa” to gra polegająca na łączeniu takich samych elementów. Prowadzący (nauczyciel) staje w środku koła i mówi: „Jestem pierwszym elementem klasowego domina. Proszę do siebie kogoś kto, tak jak ja, ... lubi wesole piosenki”. Kto pierwszy chwyci prowadzącego za rękę wygrywa i teraz on zaprasza kogoś o podobnych upodobaniach. Ostatnia osoba zamyka krąg i łączy nas wszystkich.

Cel:

- kształtowanie wzajemnego zaufania i wsparcia w klasie szkolnej;
- zabawa pobudzająca;

Czas trwania: nieokreślony

Materiały: niepotrzebne

Sytuacja rozwijająca 3: „Uratowani I”

Kawałki rozbitego statku pływają po morzu, grozi im w każdej chwili zatonięcie. Nagle tuż obok szybko przepływa tratwa. Czy wszystkim rozbitkom uda się na nią przedostać? W rytm muzyki uczestnicy „pływają” po pomieszczeniu. Pośrodku sali nauczyciel rozkłada strony z gazet lub szarfy lub koła hula hop (powinno być ich mniej niż członków grupy). Kiedy muzyka zostanie przerwana, wszyscy muszą znaleźć się na małych tratwach. Zadanie kooperatywne polega na tym, aby cała grupa dostała się na tratwy, na jednej tratwie może być więcej niż jedno dziecko. Jeżeli się to uda, rozpoczynamy zabawę od nowa-tym razem z jedną „tratwą” mniej.

Cel:

- kształtowaniu i rozwijaniu umiejętności współpracy w grupie.
- kształtowanie wzajemnego zaufania i wsparcia w klasie szkolnej;
- doświadczanie przez uczniów sytuacji wymagającej współdziałania;





- uświadamianie uczniom znaczenia współpracy i współdziałania jako niezbędnego elementu do realizacji zadania;

Czas trwania: zabawa trwa do momentu gdy jak najwięcej uczniów „uratuje się” na jak najmniejszej liczbie „tratw”;

Materiały: gazeta, hula hop, szarfy lub inne materiały mogące służyć jako „tratwy”;

Sytuacja rozwijająca 4: „Uratowani 2”

Tym razem uczniowie zostaną podzieleni na 3 lub 2 grupy (w zależności od liczebności klasy), uczniów w grupie nie powinno być więcej niż 8 osób. Każdy zespół otrzymuje arkusz papieru około 60 x 90 cm będący tratwą ratunkową. Wszyscy uczestnicy biegają wokół tratw, na sygnał nauczyciela mają znaleźć się na swojej tratwie i wytrzymać przez około 30 sekund. Wygrywa ten zespół, który nie wypadnie z tratwy. Można stopniować trudność i np. składać tratwę na pół, etc.

Cel:

- kształtowaniu i rozwijaniu umiejętności współpracy w grupie.
- uświadamianie uczniom znaczenia współpracy i współdziałania jako niezbędnego elementu do realizacji zadania;

Czas trwania: około 5 minut

Materiały: 3 arkusze papieru około 60 x 90 cm

Sytuacja rozwijająca 5: „Nowe zakończenie”

Uczniowie w 4-5 osobowych grupach mają za zadanie wymyśleć alternatywne zakończenie do wybranej przez nauczyciela lektury szkolnej. Dzieci powinny być połączone w grupy w sposób losowy np. poprzez odliczanie kolejno do 5. Nauczyciel instruuje uczniów, że w zadaniu ważne jest aby każdy brał udział zarówno w tworzeniu jak i prezentowaniu pomysłów. Czas na przygotowanie i prezentację reguluje nauczyciel (przygotowanie około 30-40 minut, 3-5 minut na prezentację).



**Cel:**

- rozwijaniu umiejętności współpracy w grupie.
- uświadamianie uczniom znaczenia współpracy i współdziałania jako niezbędnego elementu do realizacji zadania;

Czas trwania: 60-70 minut**Materiały:** kartki, długopisy**Sytuacja rozwijająca 6: „Wieża”**

Uczniowie w 4-5 osobowych grupach mają z taśmy i słomek do picia uczniowie zbudować jak najwyższą wieżę. Dzieci powinny być połączone w grupy w sposób losowy np. losowanie numeru danej grupy zapisanego na małych karteczkach. Nauczyciel instruuje uczniów, że w wykonanie zadania powinien być zaangażowany każdy uczeń. Grupa ma na to czas wyznaczony przez nauczyciela, po jego zakończeniu uczniowie prezentują swoje dzieła, oraz opowiadają o tym jak im pracowało się w grupie i wskazują wkład pracy każdego ucznia.

Cel:

- rozwijaniu umiejętności współpracy w grupie.
- uświadamianie uczniom znaczenia współpracy i współdziałania jako niezbędnego elementu do realizacji zadania;
- budowanie poczucia własnej wartości.

Czas trwania: reguluje nauczyciel**Materiały:** kolorowa długa tasiemka (5 m), plastikowe słomki do picia (200 sztuk i więcej)**Sytuacja rozwijająca 7 „Wspólny rysunek”**

Każdy uczeń dostaje kartkę i losuje kolorowy kształt (można podpisać kartki) następnie przykleja go w dowolnym miejscu na kartce. Po przyklejeniu przez uczniów kształtów Nauczyciel prosi o dorysowanie do niego kredkami „coś”, cokolwiek chcą. Następnym krokiem ćwiczenia jest przekazanie kartki do kolejnego ucznia po prawej stronie, jego zadaniem jest dorysowanie jakiegoś elementu do rysunku, który przed nim leży, tak aby tworzyło coś sensownego. Po sygnale Nauczyciela (np.: po 2 minutach) kartka jest przekazywana do kolejnego ucznia i tak aż do momentu gdy przed każdym uczniem będzie





leżała jego kartka. Wtedy uczeń może jeszcze coś dodać do rysunku. Po zakończeniu rysowania uczniowie siadają na dywanie i prezentują swoje rysunki, zadaniem Nauczyciela jest podkreślanie potencjału twórczego tkwiącego we wszystkich uczniach oraz wskazywanie na znaczenie pracy grupowej.

Cel:

- rozwijaniu umiejętności współpracy w grupie.
- rozwijanie kreatywności;
- budowanie poczucia własnej wartości

Czas trwania: wyznacza nauczyciel

Materiały: kartka xero lub z bloku wielkości A4, kredki, klej, tyle kolorowych kształtów ilu jest uczniów

Sytuacja rozwijająca 8 „Ślepe auta”

Uczniowie dobierają się dwójkami, mogą dobierać się same lub po podpowiedzi nauczyciela, np.: znajdźcie osobę która ma dzisiaj taki sam kolor bluzki jak Ty masz. W parach pierwsza osoba ma zamknięte oczy i wyciągnięte do przodu ręce, które są jakby zderzakami, natomiast druga osoba stoi z tyłu, trzyma za ramiona swojego kolegę lub koleżankę i ma kierować nim po całej klasie, jednocześnie dbając o ich wspólne bezpieczeństwo. Po sygnale nauczyciela następuje zmiana ról. Po ćwiczeniu następuje omówienie, kto lepiej czuł się w jakiej roli? co pomagało a co utrudniało, prowadzenie i bycie prowadzonym? Czy łatwo jest zaufać innej osobie i co możemy zyskać ufając innym?

Cel:

- rozwijaniu umiejętności współpracy w zespole
- uświadamianie uczniom znaczenia współpracy i współdziałania jako niezbędnego elementu do realizacji zadania;

Czas trwania: wyznacza nauczyciel

Materiały: ewentualnie magnetofon z muzyką

Sytuacja rozwijająca 9. „Grupowa pizza” –ćwiczeni dla 3 klasy



Dzielimy klasę na grupy 6-7 osobowe. Każdej grupie wręczamy taka sama ulotkę z wybranej pizzerii. zadanie każdej grupy polega na złożeniu zamówienia na pizzę za określoną przez nauczyciela kwotę. Podczas wykonywania zadani można zadania udzielać wskazówek uczniom, zwłaszcza w sytuacji, kiedy okaże się, że każdy chce zamówić inną pizzę. Po wyznaczonym czasie, grupa składa nauczycielowi zamówienie. Uczniowie opisują również przebieg dyskusji, kto zrezygnował ze swojego zamówienia, kto nie chciał uczestniczyć w dyskusjach, jakie uczniom towarzyszyły emocje.

Cel:

- rozwijaniu umiejętności współpracy w zespole
- kształtowanie umiejętności negocjowania

Czas trwania: 5-10 minut na uzgodnienie zamówienia, minuta na prezentację

Materiały: ulotki z pizzerii

Uwagi:

- Jeżeli nauczyciel obserwuje, że grupy nie mogą dojść do porozumienia może przerwać i porozmawiać z klasą. Należy wtedy poruszyć temat kompromisu, ale jednocześnie trzeba podkreślić, że nie wolno całkowicie rezygnować z tego, co chcemy. Każdy musi być otwarty na kompromis, bowiem tylko wtedy możliwe jest rozwiązanie problemu. Po rozmowie uczniowie powracają do zadania.

Sytuacja rozwijająca 10 „Krok po kroku”

Uczniów dobieramy w pary a następnie łączymy w większe grupy tak aby powstały dwie. Zadaniem każdej grupy jest przejście określonej drogi, utrudnieniem jest to, że uczniowie mogą chodzić tylko po kartkach. Polega to na tym, że jedna osoba z pary chodzi po kartkach, a druga musi te kartki przekładać. Gdy skończy się jedna kolejka, następuje zamiana ról. Ćwiczenie trwa do tego momentu aż wszyscy uczniowie ukończą wyznaczoną trasę, wygrywa ta drużyna, która zrobi to szybciej i nie podrze kartek.

Cel:

- rozwijaniu umiejętności współpracy w zespole.





- usprawnianie komunikacji;
- osiągnięcie porozumienia dotyczącego podstawowych reguł obowiązujących w grupie;

Czas trwania: wyznacza nauczyciel

Materiały: dwie karki papieru na parę uczniów

Uwagi:

Po zakończeniu zabawy Nauczyciel podsumowuje pracę uczniów podkreślając istotę i znaczenie porozumiewania się i współdziałania.

Sytuacja rozwijająca 11 „Wehikuł czasu uczniów klasy ...”

Dzielimy uczniów na 4-5 grup. Każda grupa otrzymuje jedno pudełko, kilka kolorowych pism, nożyczki, mazaki, kartki, etc. Zadaniem uczniów jest wyobrazić sobie, że pudełko jest swoistym „wehikułem czasu”, który zostanie zakopany i odkopany dopiero za 100 lat. Mają w nim umieścić 10 zdjęć/obrazków/rysunków/hasła, które odzwierciedlają życie współcześnie żyjących dzieci w ich wieku. Nauczycielka informuje, że rzeczy te zostaną umieszczone w skrzyni, aby dzieci, które je otworzą za 100 lat dowiedzieli się, jak żyły i czym interesowały się ich rówieśnicy na początku 21 wieku.

Po zakończeniu pracy uczniowie siadają na dywanie i każda z grup prezentuje rzeczy, które umieściły w swoim wehikule czasu. Nauczyciel może stosować pytania pomocnicze typu:

- W jaki sposób zdecydowaliście się na wybór danych przedmiotów/zdjęć?
- Czy był ktoś, kto rozdzielał zadania?
- Kto był pomysłodawcą/liderem?
- Czy były osoby, które tylko patrzyły, nie brały czynnego udziału w ćwiczeniu?
- Czy były wśród Was takie osoby, które przeszkadzały w budowie skrzyni?
- Czy wszyscy zgadzają się z dokonanym wyborem?
- Jakich zasad przestrzegaliście podczas Waszej pracy?

Podsumowując zadanie Nauczyciel zadaje wszystkim uczniom pytanie:

Jakie są zasady dobrej komunikacji i współpracy w grupie?

Nauczyciel spisuje na dużym arkuszu wszystkie pomysły uczniów dotyczące zasad dobrej współpracy arkusz można przykleić do tablicy, ozdobić zgodnie z pomysłami uczniów.

Cel:

- rozwijaniu umiejętności współpracy w zespole.

Czas trwania: 30-40 minut





Materiały: 4 pudełka po butach, kolorowe gazety, czasopisma, nożyczki, klej, papier kolorowy, blok rysunkowy, kredki

Sytuacja rozwijająca 12 „Ogród”

Nauczycielka czyta uczniom opowiadanie, prosi o uważne słuchanie.

Zjawi się tu pewna księżniczka — powiedział Lew do zwierząt w dżungli, przybyłych na zebranie. — Jak moglibyśmy okazać jej swą radość z faktu, że ją będziemy mogli gościć? Pomruk zakłopotania dał się słyszeć pomiędzy zwierzętami. Ktoś tam za ryczał, ktoś inny zapiszczał, świerszcz wyśpiewał pełne troski kri-kri.

- *Moglibyśmy głęboko jej się pokłonić* — zasugerował Hipopotam ale prawdą jest, że nie wszyscy mamy kutemu odpowiednią budowę ciała.

- *Moglibyśmy wszyscy zawołać: Witaj!* — zaproponował Słoń, ale może przestraszyłaby się.

- *Moglibyśmy zatańczyć* -- powiedziała Żyrafa, ale Lew popatrzył na Hipopotama i zaprzeczył głową.

Wszystkie zwierzęta westchnęły. Wówczas mały Brązowy Ptaszek cichutko zaszczebotał:

- *Może zrobilibyśmy ogródek?* — Księżniczki uwielbiają kwiaty. Wszyscy spojrzeli na niego z podziwem.

To rzeczywiście doskonały pomysł — powiedział Lew. — *Ogródek zrobimy wspólnie.*

Wybrano piękne miejsce, ale Lew stwierdził, że trzeba je odpowiednio przygotować.

— *Ja się o to zatroszczę* — zawołał Hipopotam. - *Ubiję ziemię moimi nożyskami i moim wielkim ciałem, aż stanie się miętka i lekka.*

— *Doskonale* — zaaprobował Lew. — *A potem musimy zrobić otworki, by posadzić nasiona.*

— *To ja zrobię posługując się kolcami mojego grzbietu-* zaofiarował się Jeżozwierz.

Zwinął się w kłębek i zaczął się kulać po całym polu, aż powstało na nim mnóstwo regularnych otworków.

— *Świetnie* — powiedział Lew. — *Teraz posiejemy nasiona.*





- *To do mnie należy* — odezwał się Konik polny- *jestem szybki i lekki*. Skacząc przebiegł cały teren i w mgnieniu oka zasiał wszystkie nasiona.

— *Wspaniale!* — odrzekł Lew. — *Teraz trzeba podlać ogród.*

— *Pozwólcie, że ja to zrobię* — zawołał Słoń. Posłużyć się trąbą. Udał się nad rzekę, napełnił trąbę wodą i rozpryskał ją po całym ogrodzie.

— *Doskonale!* — pochwalił Lew. — *A teraz zastanówmy się, jak przeszkodzić małpce, by nie zrujnowała całego ogrodu?*

— *To będzie moim zadaniem. Ja będę stała na straży* -zapropnowała Żyrafa wyciągając szyję.

A Brązowy Ptaszek? Chciałby pomóc, ale wydawało mu się, że nikt go nie potrzebuje. Po pewnym czasie nasiona zaczęły kiełkować, ale Lew, który udał się na inspekcję ogrodu z dezaprobatą pokiwał głową.- *Ile tu chwastów! Wszystko zagłuszą! Kto potrafi je usunąć?*

Zwierzęta zamilkły. Hipopotam tłumaczył się: — *Moje nogi są zbyt wielkie, wszystko bym podeptał.*

— *Moje kolce zniszczyłyby liście* - - tłumaczył się Jeżozwierz.

- *Zielsko jest zbyt ciężkie dla mnie* - powiedział Konik Polny.

— *Moja trąba połamałaby łodyżki* — stwierdził Słoń.

- *Mam szyję zbyt długą i nie mogę się schylać tak bardzo* — lamentowała Żyrafa. .

— *Kri-Kri* — zawołał Konik Polny i oddalił się.

Wszystkie zwierzęta odwróciły się i odeszły. Wówczas Brązowy Ptaszek przyleciał do ogrodu. Swym małym dziobkiem wyrwał jedno zielsko i wyrzucił za ogrodzenie. Korzenie były silne i często dziobek go bolał. Po pewnym czasie również skrzydełka zaczęły mu ciążyć. Ale cierpliwie dzień po dniu Brązowy Ptaszek oczyszczał ogród tak, że nie został żaden chwast. Tymczasem tysiące kwiatów czerwonych, niebieskich i żółtych ukazało swe korony na długich i smukłych nóżkach.

Następnego dnia Żyrafa, która miała dyżur zawołała:

- *Nadchodzi księżniczka! Widzę ją!*

Wszystkie zwierzęta zgromadziły się w ogrodzie i zdziwiły się widząc panujący tam porządek.

- *Może chwasty same uschły* — powiedział Lew.

Brązowy Ptaszek ukryty na drzewie milczał.





Księżniczka uśmiechnęła się.

- *Nigdy nie widziałam tak pięknego ogrodu — powiedziała. — Musieliście tu włożyć mnóstwo pracy!*

- *To prawda. Pracowaliśmy tu często i ciężko — chórem odpowiedziały dumnie zwierzęta, uśmiechając się.*

- *Kto z was będzie tak dobry i urwie trochę kwiatów dla mnie? — spytała księżniczka.*

Lew wystąpił naprzód. - *To ja kierowałem całością, dlatego ten przywilej należy do mnie.*

- *Jednak to ja przeorałem ziemię — zaprotestował Hipopotam.*

- *A ja zrobiłem otworki na nasionka — dodał Jeżozwierz.*

- *A ja posiałem nasiona — zauważył Konik Polny.*

- *Ja podlewałem ogród — powiedział Słoń.*

- *Ja natomiast pilnowałam ogrodu — wtrąciła Żyrafa.*

Księżniczka uśmiechnęła się. - *A kto powyrywał zielska? — zapytała.*

Wszyscy umilkli.

- *Nikt — powiedział Lew.*

W tym momencie księżniczka zauważyła dwa błyszczące oczka i cienki dzióbek, który wyzierał spośród liści drzewa.

- *Czy to ty pracowałaś nad tymi, Brązowy Ptaszku?*

Ptaszek twierdząco pokiwał łebkiem.

- *A więc to ty zerwiesz kwiaty dla mnie, gdyż twoja praca trwała najdłużej i była najcięższa.*

Brązowy Ptaszek sfrunął do ogrodu i cienkim dzióbkiem zerwał zgrabnie najpiękniejszy kwiat i podarował go księżniczce. Potem zerwał inny i jeszcze inny, i ułożył piękny, kolorowy bukiet.

Księżniczka ucałowała jego brązową główkę i uśmiechnęła się do niego. Wówczas Brązowy Ptaszek zaczął śpiewać tak pięknie, jak jeszcze nigdy mu się nie udawało i śpiewał długo aż do momentu, w którym słońce zaszło w ślicznym ogrodzie zwierząt.

Proponowane pytania do uczniów: Co wydarzyło się u zwierząt? Kto miał je odwiedzić? Jak podzielili się pracą? Czy osiągnęli zamierzony efekt? Dzięki komu udało się przygotować ogród na czas? Jaki morał płynie z tej opowieści? Dlaczego warto pracować razem? O czym należy pamiętać, gdy planujemy pracę grupową? Czy znamy sytuacje np. z życia szkolnego





albo zabaw z rówieśnikami, gdy czyjaś praca jest niedoceniana? Czy byliście kiedyś w takiej roli jak ptaszek? Jak się wtedy czuliście? Co możemy zrobić, aby nikt w naszej klasie nie pełnił roli "ptaszka" z opowiadania?

Cel:

- uświadamianie uczniom znaczenia współpracy i współdziałania jako niezbędnego elementu do realizacji zadania;

Czas trwania: nieokreślony

Materiały: Opowiadanie z książki pt: „Siedemnaście opowiadań. B. Ferrero. Wyd. Salezjańskie. 1992.

Bibliografia:

1. „Grupa bawi się i pracuje cz.II.” –J. Rojewska, UNUS 2000.
2. „Zabawy na współpracę.”- I.Flemming, J. Fritz, JEDNOŚĆ 1999.

